

SAK 8 – ARBEIDSPROGRAM 2020-2022

Inneholder:

- Landsstyrets følgedokument til behandlingen av arbeidsprogram 2020-22 under landsmøte 2021.
- Landsstyrets vedtatte arbeidsprogram for 2020-2022
- Endringsforslag til landsstyrets vedtatte arbeidsprogram

ARBEIDSPROGRAM 2020–2022

Følgedokument til behandlingen i landsmøte 2021

Arbeidsprogramkomiteen

Leder: Øyvind Johnsen, nestleder
Medlemmer: Saskia Wanders, landsstyret/Grenland lokallag
Leif Wasskog, fylkesleder Finnmark
Hallvard Birkeland, fylkesstyret Hordaland
Alette Sandvik, Stjørdal og Meråker lokallag
Åsa Braut Bache, Natur og Ungdom

Innstillingen til landsmøte 2020

Arbeidsprogramkomiteen jobbet sommeren og høsten 2019 med å gå igjennom arbeidsprogrammet for 2018-2020, for utarbeidelsen av nytt arbeidsprogram for 2020-2022. I november 2019 ble arbeidsprogramkomiteens forslag diskutert i landsstyret, og komiteen innarbeidet innspill før de i slutten av november 2019 sendte utkast til arbeidsprogram på høring i organisasjonen. Høringsfristen var den 27. januar 2020, og det kom inn flere innspill fra lokal- og fylkeslag, som komiteen tok stilling til.

Arbeidsprogramkomiteen la frem sitt endelige forslag til landsstyret 7.–8. mars 2020. Under dette landsstyremøtet behandlet landsstyret forslaget, og sendte sitt forslag til arbeidsprogram 2020-2022 til organisasjonen og landsmøtet.

Koronapandemien og utsatt landsmøte

Den 12. mars 2020, vedtok landsstyret i Naturvernforbundet og utsette landsmøtet, grunnet koronapandemien. I møte den 26. april vedtok landsstyret at landsmøtet ble utsatt til 23.–25. april 2021.

Landsstyret gjorde sitt forslag til arbeidsprogram gjeldende for organisasjonen

På grunn av denne utsettelsen så landsstyret det nødvendig å gjøre sitt forslag til arbeidsprogram for 2020-2022 gjeldende for organisasjonen. Det ble i forkant av landsstyremøtet 6.–7. juni gjennomført en spørreundersøkelse blant Naturvernforbundets tillitsvalgte, der det blant annet ble bedt om tilbakemeldinger på hvilke saker som opptok organisasjonen. Disse tilbakemeldingene var med som bakgrunn da landsstyret vedtok å gjøre arbeidsprogramforslaget for 2020-2022 gjeldende for organisasjonen.

Landsstyret vedtok samtidig at punkter i arbeidsprogrammet som bidrar til oppfølging av fylkes- og lokallag, digital omstilling og politisk påvirkning rettet mot Stortingsvalget i 2021 skal prioriteres i 2020.

Prioritering av naturskadelige vannkraft-, vindkraft- og samferdselsprosjekter

I det gjeldende arbeidsprogrammet, som skal behandles på landsmøte i 2021 står det blant annet følgende:

Sekretariatet skal videre særlig prioritere innsats for at:

- To særlig naturskadelige vannkraftprosjekter og to særlig naturskadelige vindkraftprosjekter stanses.
- Bistå fylkeslag i arbeidet mot to store klima- og naturskadelige samferdselsprosjekter (f. eks. 3. rullebane og E39).

Dette er også gjort i de to foregående arbeidsprogramperiodene, og det har vist resultater at man har prioritert noen saker som man legger inn en ekstra innsats for å stanse. Blant annet har de fire

vannkraftsutbyggingssakene Gjengedal, Øystese, Opo og Vinda blitt prioritert av landsstyret, og alle fire vassdrag er reddet fra utbygging, og Øystese har fått varig vern. Kalvvatnan og Siragrunnen vindkraftanlegg er tidligere blitt prioritert, og begge utbygginger er stanset.

I landsstyremøtet den 19.–20. september 2020 valgte landsstyret ut de prioriterte sakene for arbeidsprogramperioden. Landsstyret valgte å fortsette prioriteringen av Innvordfjellet og Davvi, som begge var valgt ut i forrige periode, begrunnet blant annet med at det er store muligheter for å vinne også disse to.

De prosjektene landsstyret har prioritert at sekretariatet skal særlig prioritere innsats for å stanse er:

- Vannkraft:
  - Finna (Innlandet) og Lårdalsåi (Vestfold og Telemark)
- Vindkraft:
  - Innvordfjellet (Trøndelag) og Rásttigáisá (Davvi) (Troms og Finnmark)
- Samferdsel:
  - Ferjefri E39 (Vestland, Møre og Romsdal) og tredje rullebane på Gardermoen (Viken)

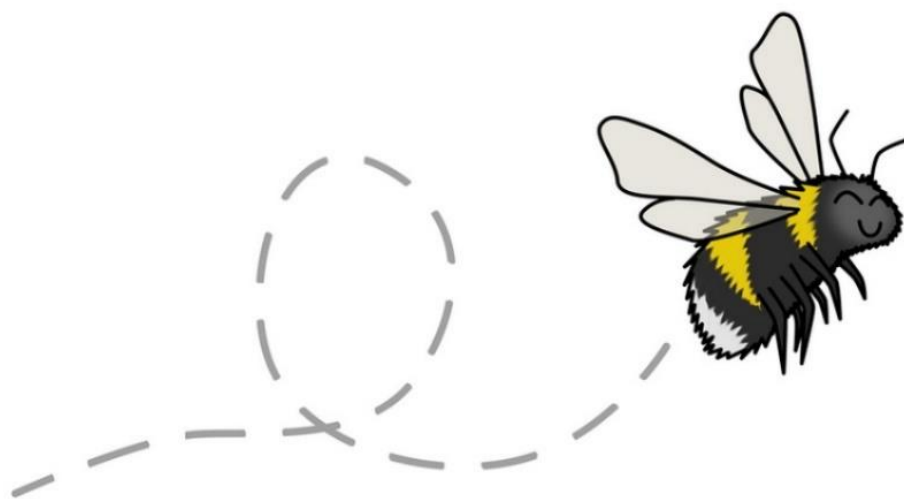
Arbeidsprogrammet til behandling på landsmøtet

Landsstyret har forståelse for at det er en krevende øvelse å forholde seg til et forslag til arbeidsprogram som organisasjonen allerede har jobbet etter i et år. Likevel mener landsstyret at arbeidsprogrammets form er slik at det er håndterlig med endringer i de fleste punktene i selve programmet. Et punkt som ikke kan endres er klimasøksmålet, da det allerede er gjennomført.

Landsstyret legger med dette sitt gjeldende arbeidsprogram for 2020-2022 frem for organisasjonen for behandling under landsmøtet i 2021, og foreslår at det foreliggende arbeidsprogrammet (2020-22) vedtas som Arbeidsprogram for Naturvernforbundet frem til neste landsmøte.

Arbeidsprogram 2020–2022

Vedtatt som gjeldende arbeidsprogram
av landsstyret på møtet 6.–7. juni 2020

Naturvernforbundet

1 Satsingsområde 1: Et slagkraftig Naturvernforbund

---

2 Arbeidsprogrammet for 2020—2022 har som mål å samordne og styrke hele organisasjonen, øke aktiviteten og
3 bygge en felles identitet. Naturvernforbundet skal vokse i antall medlemmer. Det skal arbeides med å etablere
4 nye lokallag der det er medlemsgrunnlag for det, og det skal arbeides med å få opp aktiviteten i lokallagene.
5 Det skal prioriteres å øke andelen medlemmer i aldersgruppa 25—40, unge voksne, og øke andelen kvinner
6 særlig som tillitsvalgte. Vi vil satse videre på økt bruk av sosiale medier for å øke andelen unge medlemmer.
7 Det skal arbeides bevisst med medlemspleie slik at medlemmene blir i Naturvernforbundet. Verving skal være
8 en integrert del av hvert av de fire satsingsområdene. Det skal gis tilbud om skoleing i fag, politikk,
9 organisasjon og ledelse. Målene skal nås ved å knytte aktivitetene sammen med organisasjonsbygging. Lokal-
10 og fylkeslag skal stimuleres og motiveres til å delta for å nå de vedtatte målene.

11 Det skal skje på to måter:

- 12 • Sekretariatets innsats skal rettes mot aktivitet som drives ute i organisasjonen. Prioriteringene i
13 arbeidsprogrammet er gjort bl.a. med dette for øyet.
- 14 • Fylkeslagene oppfordres til å bruke det sentrale arbeidsprogrammet som utgangspunkt for sine egne
15 arbeidsprogram, slik flere fylker allerede gjør.

16 Lokal- og fylkeslagene står likevel fortsatt fritt til å prioritere sitt arbeid ut fra lokale forutsetninger, ressurser
17 og kompetanse. Det er viktig for å kunne engasjere flest mulig aktive medlemmer på lokalplanet.

18 I tillegg til å styrke egen organisasjon, er det viktig å bygge allianser for å oppnå målene våre. Den økende
19 folkelige mobiliseringen, spesielt skoleelevenes klimastreiker og de lokale aksjonene mot vindkraft i urørt
20 natur, har flyttet tyngdepunktet i disse sakene i vår retning. Det er et viktig mål for Naturvernforbundet å bidra
21 til å styrke denne mobiliseringen. Samtidig skal Naturvernforbundet styrke det saksorienterte samarbeidet med
22 andre miljøorganisasjoner, fagbevegelsen, tros- og livssynssamfunn, ungdomsorganisasjoner, samiske miljøer,
23 næringslivet, miljøorganisasjoner i andre land og andre frivillige organisasjoner.

24 **Mål for perioden:**

- 25 • Antallet medlemmer skal økes til 40 000 i perioden, med særlig vekst i andelen unge voksne.
- 26 • Andelen kvinnelige tillitsvalgte skal øke. Siktemålet er minimum 40 prosent kvinneandel blant
27 tillitsvalgte i hele organisasjonen.
- 28 • Det skal arbeides for å ha aktive lokallag/studentlag i hele landet, med et mål om å nå 100 aktive lag i
29 perioden.
- 30 • Inntektene fra private givere skal øke med 25 % i perioden.
- 31 • Flere studenter skal engasjeres i organisasjonen, og det skal sikres bedre og tettere kontakt mellom
32 studentlag og fylkes- og lokallag i Naturvernforbundet.

33 **Naturvernforbundet skal:**

- 34 • Tilrettelegge for at lokal- og fylkeslag kan gi en utmerkelse til kommuner eller private som
35 gjennomfører gode miljøtiltak.
- 36 • Lage og sette i verk en strategi for medlemspleie for eksisterende medlemmer og oppfølging av
37 nye medlemmer.
- 38 • Bistå fylkes- og lokallag i enkeltsaker gjennom å gi service til tillitsvalgte og aktive, bl.a. ved å lage en
39 nettbasert og søkbar ressursbank med faglige og politiske uttalelser, presentasjoner og
40 erfaringer/eksempler fra hele organisasjonen.
- 41 • Gi fylkes- og lokallag en plattform for kunnskaps- og erfaringsdeling på tvers av organisasjonen som
42 inneholder faglige og politiske uttalelser, presentasjoner og erfaringer/eksempler fra hele
43 organisasjonen.
- 44 • Bruke sosiale medier aktivt til å rekruttere nye medlemmer, også på de prioriterte sakene i
45 programmet.
- 46 • Sette i verk tiltak for å få flere aktive unge voksne medlemmer samt flere kvinnelige tillitsvalgte.
- 47 • Arrangere samlinger og skoleing i organisasjonsdemokrati og ledelse både lokalt og sentralt, og ta i
48 bruk ny teknologi som webinarer.
- 49 • Gjennomføre tiltak for å øke antall aktive lokallag, herunder yte bistand til gjennomføring av årsmøter
50 der dette er nødvendig.

- 51 • Styrke fylkeslagene og regionalt arbeid for å gi organisasjonen mer slagkraft.
- 52 • Styrke faglig og saksrettet samarbeid gjennom faglige nettverk nasjonalt og regionalt.
- 53 • Skolere organisasjonen i bruk av sosiale medier.
- 54 • Jobbe aktivt for økte inntekter, blant annet gjennom å videreutvikle og styrke giverordningen til
- 55 Naturvernforbundet.
- 56 • Samtidig arbeide for at momsrefusjonen styrkes for frivillige organisasjoner, og jobbe for at
- 57 grunnstøtten til miljøorganisasjonene økes.

58 Internasjonalt

- 59 • Jobbe for å sikre fortsatt prosjektfinansiering og faglig støtte til våre samarbeidspartnere i Russland og
- 60 Afrika.

61 Satsingsområde 2: Naturen – livsgrunnlaget vårt

---

62 FNs Naturpanel slår fast at det pågående tempoet i tap av arter og artenes leveområder utgjør en raskt
63 økende trussel mot livsgrunnlaget vårt. De peker på arealbruksendringer, overutnyttelse, klimaendringer,
64 forurensning og spredning av fremmede arter som hovedårsakene til naturtapet globalt.

65 Arbeidsprogrammet har som mål at naturmangfoldet skal bevares. Det skal vi gjøre ved å spre kunnskap
66 om avhengigheten vår av robuste økosystemer, ved å stimulere naturglede for å øke engasjementet for
67 naturverdiene våre og slik også styrke arbeidet vårt med bevaring av økosystemer og arter. Sterke krefter
68 jobber for nedbygging av verdifulle naturområder i stor skala og uten hensyn til naturmangfoldet.
69 Naturvernforbundet vil prioritere noen saker særlig høyt for å sikre gjennomslag i disse, men vil samtidig
70 legge inn krefter på å bygge opp under det viktige arbeidet for bevaring av naturmangfold som skjer over
71 hele landet.

72 Naturvernforbundet skal:

73 Organisasjon

- 74 • Spre naturglede og kunnskap til hele organisasjonen om økosystemtjenestene, vår avhengighet
- 75 av naturen og naturmangfoldets store verdi.
- 76 • Tilby skoling gjennom webinarer og regionsamlinger for aktive i organisasjonen om saker som
- 77 er prioritert i arbeidsprogrammet, herunder arbeid med natur- og klimavennlig arealplanlegging.
- 78 • Utarbeide kursopplegg som kan gjenbrukes og tilbys interesserte i og utenfor organisasjonen

79 Politisk

- 80 • Spille inn vår naturmangfoldspolitikk til programprosessen lokalt og sentralt i de politiske
- 81 partiene og bidra til å samle naturlige allierte om felles krav til naturmangfoldspolitikken fram
- 82 mot og etter stortingsvalget.
- 83 • Jobbe for at arealforvaltningen tar bedre hensyn til naturområder og arter, blant annet gjennom
- 84 strengere krav til at kartlegging og konsekvensutredninger kommer under offentlig kontroll, samt
- 85 større vektlegging av naturverdiene.

86 Sekretariatet skal videre særlig prioritere innsats for at:

- 87 • To særlig naturskadelige vannkraftprosjekter og to særlig naturskadelige vindkraftprosjekter
- 88 stanses.¹
- 89 • Jobbe for at flere kommuner fatter vedtak om at alt fiskeoppdrett skal inn i lukkede anlegg og at
- 90 det kommer et nasjonalt påbud.

---

¹ Landsstyret vedtok prioritering av to særlig naturskadelige vannkraft- og vindkraftprosjekter i sitt møte den 19.-20. september 2020, følge prosjekter ble prioritert:

Vannkraftprosjekter: Finna (Innlandet) og Lårdalsåi (Vestfold og Telemark)

Vindkraftprosjekter: Innvordfjellet (Trøndelag) og Rásttigáisá (Davvi) (Troms og Finnmark)

- 91 • Førdefjorden og Repparfjorden skal reddes fra gruedumping, og det innføres et forbud mot
92 utslipp av gruveavfall i sjø

93 Sekretariatet skal videre sørge for informasjons- og erfaringsformidling til støtte for fylkes- og lokallagenes
94 arbeid med å:

- 95 • Stanse naturskadelige vannkraft-, vindkraft- og hytteprosjekter.
96 • Bekjempe fremmede arter som kan skade økosystemer.
97 • Styrke skogvernet, arbeide for bedre forvaltning av verdifull skog og fremme bærekraftig
98 kvalitetsskogbruk.
99 • Begrense bruk av vannskuter og fornøyleskjøring med snøskuter.
100 • Redde dyrkbar jord og mark fra utbygging, og ta vare på pollinerende insekter, kulturlandskap og
101 kulturlandskapets biologiske naturmangfold.
102 • Gi de store rovdyrene en fagbasert forvaltning.
103 • Etablere nye nasjonalparker og verneområder i Norge, og sikre eksisterende vern.
104 • Styrke vernet av marine økosystem, ved å arbeide for vern for gyteplasser, vern av verdifulle
105 undersjøiske biotoper og typelandskap, og opprette flere marine landskapsparker.

106 Internasjonalt

- 107 • Støtte våre internasjonale partnere i deres kamp for å bevare natur, og søke internasjonal støtte
108 til vårt arbeid i prioriterte saker.
109 • Følge toppmøtet under konvensjonen for biologisk mangfold og arbeidet i FNs naturpanel, i
110 samarbeid med vårt internasjonale nettverk Friends of the Earth.
111

112 Verving og kommunikasjon

- 113 • Bruke de politiske sakene til å rekruttere nye medlemmer og støttespillere.

114 Satsingsområde 3: Fase ut fossil energi

---

115 Naturvernforbundet vil arbeide for en rask og rettferdig overgang fra klimaskadelig energi og overforbruk
116 til et moderne og naturvennlig nullutslippssamfunn. Arbeidsprogrammet vil fremme våre hovedkrav
117 gjennom folkelig mobilisering, og direkte overfor politiske partier og besluttede organer på alle nivåer.

118 Arbeidet med å fase ut fossil energi må ikke gå ut over naturmangfoldet og økosystemene.

119 Naturvernforbundet vil prioritere informasjon og skoloring om klima- og naturkrise og konsekvensene de
120 vil gi.

121 **Naturvernforbundet skal:**

122 Organisasjon

- 123 • Tilby skoloring og minst én regionsamling for aktive i organisasjonen som ønsker å lære mer om
124 klimautfordringene, vår egen utfasingsplan for fossil energi, og våre krav til effektive klimatiltak.
125 • Arrangere årlig klimaseminar med studenter som hovedmålgruppe.
126 • Spre informasjon og stimulere til diskusjon om klimautfordringer, konsekvenser og løsninger, og
127 om sammenhengen mellom klimakrise og naturkrise. I arbeidet med å spre informasjon vil vi
128 prioritere bruk av sosiale medier.
129 • Bruke klimasøksmålet som en anledning til å skape aktivitet hos medlemmer og lag.

130 Politisk

131 Sekretariatet skal særlig prioritere innsats for at Naturvernforbundet skal:

- 132 • Bidra til å styrke den folkelige mobiliseringen for stans i all oljeleting, satsing på grønne
133 arbeidsplasser, og gjennomføring av nødvendige effektive og rettferdige klimatiltak.
134 • Arbeide opp mot stortingsvalget i 2021 med mål om et fossilfritt Norge innen 2040, basert på vår
135 rapport fra oktober 2019. Vi skal bidra til å samle miljøbevegelsen og allierte i klimakampen om
136 felles krav til klimapolitikken fram mot og etter stortingsvalget.
137 • Bistå fylkeslag i arbeidet mot to store klima- og naturskadelige samferdselsprosjekter. (f.eks. 3.
138 rullebane og E39)²
139 • Utarbeide en strategi for omlegging av transportsektoren i tråd med anbefalingene i
140 Naturvernforbundets plan for utfasing av fossil energi, og jobbe for redusert trafikk og omlegging
141 av godstransport fra vei til bane og sjø, på en måte som tar hensyn til naturmangfold og
142 tradisjonelle naturbaserte næringer, herunder reindrift.

143 Sekretariatet skal videre sørge for informasjons- og erfaringsformidling til støtte for fylkes- og lokallagenes
144 arbeid med å:

- 145 • Styrke den folkelige mobiliseringen i klimakampen og stille krav til myndigheter på nasjonalt,
146 regionalt og lokalt nivå.
147 • Legge til rette for lokale klimaforum slik at alle som vil jobbe med klima lokalt, nasjonalt og
148 internasjonalt har en møteplass i organisasjonen.
149 • Arbeide for klima- og naturvennlig areal- og transportplanlegging, og mot klima- og
150 naturskadelige samferdselsprosjekter.

151 Internasjonalt

- 152
153 • Bistå våre samarbeidspartnere i arbeidet med energisparing og klimapolitikk og jobbe for at Norge tar
154 en ledende rolle innen klimafinansiering.
155 • Følge FNs klimaforhandlinger og EUs klimaregelverk og løfte fram stemmer fra sør i samarbeid med
156 Friends of the Earth og andre nettverk, samt delta i diskusjonen internasjonalt om strategi i
157 klimakampen.

158 Verving og kommunikasjon

- 159 • Bruke våre løsninger på klimaproblemet til å verve flere unge voksne som medlemmer og aktive.

160 Satsingsområde 4: Miljøvennlig hverdag

---

161 I Norge er det materielle forbruket til innbyggerne i snitt langt høyere enn forbruket til innbyggerne i resten av
162 verden, og dette bidrar til forurensning og overforbruk av ressurser. Naturvernforbundet vil bidra til at folk flest
163 enkelt kan få en mer miljøvennlig hverdag. En hovedprioritet for arbeidet vil være å vise sammenhengen
164 mellom forbruk, klima og naturmangfold. Vi vil legge dette til grunn i arbeidet vårt opp mot kommuner som
165 skal spare energi, bli plastfrie, bli mer sirkulære og redusere eget fotavtrykk. Vi vil i perioden også engasjere
166 flere ved å skape arrangementer – flere av dem i samarbeid med Naturvernforbundet lokalt - som tilrettelegger
167 for miljøvennlig forbruk for eksempel gjennom reparasjon, gjenbruk av klær, eller velge energismarte løsninger.

168 Organisasjon

169 Sekretariatet skal særlig prioritere innsats for at Naturvernforbundet skal:

- 170 • Spre kunnskap om miljøvennlig hverdag, som lavere forbruk, økt reparasjon og gjenbruk,
171 energisparing, miljøvennlig reise og fritid, redusert plastforbruk og lokale initiativ for miljøvennlig
172 matproduksjon og initiativ for kortreist mat.

---

² Landsstyret vedtok prioritering av to store klima- og naturskadelige samferdselsprosjekter i sitt møte den 19.-20. september 2020, følge prosjekter ble prioritert:

Ferjefri E 39 (Vestland, Møre og Romsdal) og tredje rullebane på Gardermoen (Viken)

- 173 • Tilby informasjon, opplæring og argumentasjon til aktive i organisasjonen om temaer som forbruk
174 generelt, energisparing, miljøbelastning ved produksjon og forbruk, organisering av
175 reparasjonsdager/fiksefester/klesbyttedager og alternativer til plastforbruk.

176 I samarbeid med aktuelle fylkes- og lokallag skal det videre jobbes for å:

- 177 • Arrangere en årlig nasjonal klesbyttedag.
178 • Gi veiledning og råd om hvordan vi kan redusere transport, forbruk av varer, energi og egne
179 klimagassutslipp blant annet via nettsidene energismart.no og tavarepaadetduhar.no
180 • Styrke lokale initiativ for miljøvennlig matproduksjon og redusert matsvinn
181 • Samarbeide med kommuner og næringsliv over hele landet som ønsker å bli mer sirkulære,
182 plastforsøplingsfrie og spare energi.
183 • Bidra i arbeidet mot marin forsøpling.

184 Politisk

185 Sekretariatet skal særlig prioritere innsats for at Naturvernforbundet skal:

- 186 • Bygge folkelig støtte for politiske krav som bidrar til lavere forbruk, mer reparasjon og gjenbruk og en
187 mer sirkulær økonomi.
188 • Jobbe for konkrete tiltak for å redusere plastforbruket, slik som emballasje, engangsartikler,
189 plastdekke på uteområder og tiltak mot plastforurensning samt opprydding av søppel/plast i naturen.

190 Internasjonalt

- 191 • Delta i internasjonale prosjekter som reduserer energiforbruket og synliggjør smarte energiløsninger.
192 • Utveksle gode tiltak i våre internasjonale nettverk på plastreduksjon og sirkulær økonomi.
193

194 Verving og kommunikasjon

- 195 • Bruke våre merkesaker innen miljøvennlig hverdag til å rekruttere nye medlemmer og støttespillere.
196

LANDSMØTE 2021**Innkomne endringsforslag til arbeidsprogram 2020-2022**

Forslag til ny tekst er understreket

Forslag til fjernet tekst er ~~overstrøket~~

Tekst som er uendret står uten formatering

Begrunnelse er fra forslagsstiller

Kommentar er fra generalsekretær

<u>Endringsforslag A1</u>	
Satsningsområde 2 Side 3, linje 78	<i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Hordaland</i>
Endringsforslag: Legge til kulepunkt etter kulepunktet i linje 78:	
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Det opprettast eit energiutval. Viktige oppgåver vil vera:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Skaffa fram kunnskap om konsekvensar av ny kraftkrevjande industri (batterifabrikkar, hydrogenproduksjon og datalagring).</u> ○ <u>Driva opplysningsarbeid om energisparing og -effektivisering.</u> ○ <u>Vurdera klima- og naturkonsekvensar av ulike energikjelder, inkludert moderne former for kjernekraft.</u> 	
Begrunnelse Ikke begrunnet.	
Kommentar I forrige arbeidsprogramperiode ble det nedsatt et energiutvalg som leverte sin rapport til landsstyret i november 2019. Atomkraft er lite aktuelt i Norge og var i liten grad omtalt i rapporten fra utvalget. Normalt er det landsstyret som oppretter utvalg i organisasjonen. Landsstyret har bedt om en gjennomgang av Naturvernforbundets utvalg og mandatene i neste periode.	
Landsstyrets innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

<u>Endringsforslag A2</u>	
Satsningsområde 2 Side 3, linje 85	<i>Forslagsstiller: Bjørn Økern, Landsstyreprerentant Nordland</i>
Endringsforslag: Legge til kulepunkt etter kulepunktet i linje 83-85:	
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Arbeide for at det blir opprettet en egen rettsinstans som skal hele Natur og Miljø Retten.</u> 	

Begrunnelse

Det er på tide at vi får en ny spesial-rett i Norge. Det er ikke nok med et ombud eller en klageinstans som er foreslått noen ganger. Vi trenger en egen rettsinstans, som har om utgangspunkt at naturen har sin egenverdi, og er et eget rettsobjekt. Denne rettsinstansen skal kunne benyttes i saker som angår natur og miljø, og kun koste et vanlig retts-gebyr. Dette bør Naturvernforbundet prioritere høyt i arbeidsprogrammet som vedtas på kommende Landsmøte. En lengre og mer utfyllende begrunnelse kan fåes ved å kontakte Bjørn Økern på: polarbas1@gmail.com

Kommentar

Naturvernforbundet har lenge ønsket en miljødomstol i Norge, og har ved flere anledninger spilt dette inn i politiske prosesser. I samarbeid med en rekke andre natur- og miljøorganisasjoner så har begrepet miljødomstol blitt benyttet.

Landsstyrets innstilling: Vedtas**Landsmøtets vedtak:****Endringsforslag A3**

Satsningsområde 2
Side 3, linje 85

Forslagsstiller: Bjørn Økern, Landsstyreprerentant Nordland

Endringsforslag:

Legge til kulepunkt etter kulepunktet i linje 83-85:

- Arbeide for at Naturmangfoldloven får en ny § 1 som skal lyde: «§ 1: I utgangspunktet er all natur vernet»

Begrunnelse

I lys av formuleringene «Det grønne skiftet» eller «Elektrifiseringen av Norge» foregår det i øyeblikket en rasering av Norsk natur, for å bygge noe som helt feilaktig kalles «utslippsfri strømproduksjon». Det er harde tider for naturvern. Vi har en rekke gode argumenter som gjelder klodens framtid.

I lys av de to FN-rapportene som begge beskriver at menneskeheten er i ferd med å sage over den greina vi sitter på, er konklusjonen åpenbar: Loven bør snarest få en ny paragraf 1 som lyder:

§ 1: I utgangspunktet er all natur vernet. En lengre og mer utfyllende begrunnelse kan fåes ved å kontakte Bjørn Økern på: polarbas1@gmail.com

Kommentar

Da naturmangfoldloven var under utarbeidelse for 15 år siden, så var dette et av de store diskusjonspunktene, om også naturloven skulle ha et speilvendingsprinsipp som tilsa at natur i utgangspunktet var vernet. Å forsøke å få endret lovens formålsparagraf vil være krevende.

Landsstyrets innstilling: Forkastes**Landsmøtets vedtak:****Endringsforslag A4**

Satsningsområde 2
Side 3, linje 87-88

Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Troms

Endringsforslag:

Endre landsstyrets prioriterte vannkraftsprosjekter i landsmøteperioden:

Vindkraftprosjekter: Innvordfjellet (Trøndelag) Tønnsheia i Salangen/Lavangen kommune (Troms og Finnmark) og Rásttigáisá (Davvi) (Troms og Finnmark)

<p>Begrunnelse</p> <p>Håpet er at Innvordfjellet ikke blir utbygget. Om dette er tilfelle når landsmøtet avholdes, eller at NNV ser at det ikke er nødvendig å fortsatt prioritere denne saken ønsker NNV Troms at Tønsheia blir prioritert. Tønsheia er fortsatt mulig å berge da saken er i tidlig fase og satt på vent. Utbyggingen vil ramme Gielas reinbeitedistrikt som fra før av er hardt rammet. Utbyggingen vil også ødelegge et stort område som nesten ikke er berørt av inngrep. Vi henviser også til stor lokal motstand.</p>
<p>Kommentar</p> <p>Arbeidet for å stanse utbyggingen i Innvordfjellet pågår fortsatt i et tett samarbeid med lokallaget i Namdalen og Flatanger og fylkeslaget i Trøndelag. Vi venter på en avgjørelse fra olje- og energidepartementet, etter at NVE anbefalte at utbygger ikke får forlenget sin utbyggingsfrist.</p>
<p>Landsstyrets innstilling: Forkastes</p>
<p>Landsmøtets vedtak:</p>

<p>Endringsforslag A5</p>	
<p>Satsningsområde 2 Side 3, linje 90</p>	<p><i>Forslagsstiller: Bjørn Økern, Landsstyreprerentant Nordland</i></p>
<p>Endringsforslag:</p> <p>Legge til kulepunkt etter kulepunktet i linje 89-90:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Arbeide for at all oppdrettsvirksomhet må inn i lukkede anlegg som er flytende i sjøen. Fiskefæces, fôrspill må samles og gi råvare og grunnlag for en stortilt satsning på produksjon av biogass. Deretter skal det utvinnes fosfor av denne massen.</u> 	
<p>Begrunnelse</p> <p>Når slammet har gitt fra seg biogassen, kan det utvinnes fosfor etterpå, som er en mangelvare på verdensbasis, og en absolutt nødvendig vare i det industrielle landbruket vi ser i dag. Når dette er utvunnet, vil resten kunne tørkes og benyttes i stedet for kull i sementproduksjonen. Et slikt felles prosjekt mellom oppdrettsnæring og biogass-produksjon vil positive resultater med mindre slag i havet, og bringe kystfisket tilbake som en attraktiv næring, med store muligheter for ung rekruttering. Biogassproduksjon vil føre til ny virksomhet langs kysten og gi en mengde nye arbeidsplasser. For oppdrettsnæringa vil dette være den eneste måten de kan øke produksjonen på, uten å bruke enorme summer av overskuddet til å bekjempe sykdommer, lakselus og rømminger. En lengre og mer utfyllende begrunnelse kan fåes ved å kontakte Bjørn Økern på: polarbas1@gmail.com</p>	
<p>Kommentar</p> <p>Å jobbe for lukkede anlegg ligger allerede inne som et punkt i arbeidsprogrammet. Fokus på bruk av avfallet til industrien er ikke noe Naturvernforbundet har jobbet spesifikt med tidligere, men krav om oppsamling ligger inne i vedtatt uttalelse fra landsmøtet i 2018.</p>	
<p>Landsstyrets innstilling: Forkastes</p>	
<p>Landsmøtets vedtak:</p>	

<p>Endringsforslag A6</p>	
<p>Satsningsområde 2 Side 3, linje 91</p>	<p><i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Trøndelag</i></p>

<p>Endringsforslag:</p> <p>Legge til kulepunkt etter kulepunktet i linje 89-90:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Gitte konsesjoner for vindkraft ikke får utsatt frist for idriftsetting.</u>
<p>Begrunnelse</p> <p>Det er særs viktig at vedtak i Stortinget fra 19.6.2020 blir følt opp. Det er 9 – 10 vindkraftanlegg som har søkt om utsatt frist der saka ligger hos NVE eller OED. Alle anlegga vil ødelegge viktige naturområder og det er et håp om at de kan stoppes med samlet innsats. NVE har gitt rundt 90 konsesjoner og omtrent 50 er utbygd. Det betyr at det fortsatt ligger 40 gitte konsesjoner der detaljplan ikke er gjort og utbygging ikke har startet. Det norske landskapet tåler ikke flere utbygginger. Derfor må NNV arbeide for at fristene i de gitte konsesjonene ikke blir forlenget sånn at konsesjonene ikke blir benyttet.</p>
<p>Kommentar</p> <p>Landsstyret har diskutert og hatt flere uttalelser om allerede gitte konsesjoner, og det jobbes allerede aktivt i samarbeid med andre natur- og friluftsansasjoner for å følge opp vedtaket fra Stortinget.</p>
<p>Landsstyrets innstilling: Vedtas</p>
<p>Landsmøtets vedtak:</p>

<p><u>Endringsforslag A7</u></p>	
<p>Satsningsområde 2 Side 4, linje 98</p>	<p><i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Vesterålen</i></p>
<p>Endringsforslag:</p> <p>Legge til kulepunkt etter kulepunktet i linje 97-98:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Arbeide for å forby utplantning av fremmede treslag som sitka og lutz, og gjennom kontakt med politiske myndigheter arbeider for forbud mot slike utplantninger.</u> 	
<p>Begrunnelse</p> <p>På landsmøte i Stavanger ble det enstemmig vedtatt en uttalelse mot utplantning av fremmede treslag. På fylkesårsmøtet i Nordland 14.11.21 ble det enstemmig vedtatt følgende: "Naturvernforbundet i Nordland intensiverer sitt arbeid mot utplantning av fremmede treslag som sitka og lutz". Og "Naturvernforbundet i Nordland ber om at organisasjonen sentralt gjennom henvendelse til/kontakt med politiske myndigheter arbeider for forbud mot slike utplantninger." Naturvernforbundet i Vesterålen ber nå om at vedtaket i Nordland tas inn i nytt arbeidsprogram for organisasjonen.</p>	
<p>Kommentar</p> <p>Det arbeides jevnt for å forhindre utplantning av fremmede treslag, både gjennom innspill til skogsertifisering, og overfor miljø- og landbruksmyndigheter.</p>	
<p>Landsstyrets innstilling: Vedtas</p>	
<p>Landsmøtets vedtak:</p>	

Endringsforslag A8	
Satsningsområde 2 Side 4, linje 100-101	<i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Trøndelag</i>
Endringsforslag: Endre kulepunktet: <ul style="list-style-type: none"> • Redde dyrkbar dyrka jord og mark fra utbygging, og ta vare på pollinerende insekter, kulturlandskap og kulturlandskapets biologiske naturmangfold. 	
Begrunnelse Dette er i samsvar med forslag til endringer i Prinsippogram.	
Kommentar	
Landsstyrets innstilling: Vedtas	
Landsmøtets vedtak:	

Endringsforslag A9	
Satsningsområde 2 Side 4, linje 102	<i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Salten</i>
Endringsforslag: Endre kulepunktet i linje 102: <ul style="list-style-type: none"> • ~~Gi de store rovdyrene en fagbasert forvaltning.~~ Forvaltning av rovvilt skal være fagbasert slik at både reindrifft og rovvilt skal ha levedyktige vilkår, og at de regionale forskjeller kan være en del av naturvernforbundet sin rovviltpolitikk. 	
Begrunnelse En lengre begrunnelse finnes - fås ved henvendelse til salten@naturvernforbundet.no Norsk rovviltpolitikk og Naturvernforbundet har som målsetning å gi levedyktige bestander de store rovdyra, samtidig som vi skal ta vare på beitenæringene. Vi i Nordland opplever nå at denne balansen ikke er tilstede. Bestandene av jerv, gaupe og kongeørn har gått jevnt opp siden de ble vernet. Men lokalt har nå tap til jerv, og ørn blitt så store at det kan ta knekken på lokal reindrifft. Tapene av simler og kalv er rundt 50% av antall dyr på sommerbeite i Balvatn reinbeitedistrikt. Vi kan ikke stå last og brast med reindriffta i arealsaker om vi skyver dem over stupet med rovvilttap.	
Kommentar I Naturvernforbundets prinsippogram er hensyn til «råka næringar og lokalsamfunn» allerede påpekt i punktet om rovviltpolitikk, og det ligger til grunn for arbeidet med rovviltpolitikk.	
Landsstyrets innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

Endringsforslag A10	
Satsningsområde 2 Side 4, linje 105	<i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Oslo Sør</i>
Endringsforslag: Legge til nytt kulepunkt etter kulepunktet i linje 105:	
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Styrke arbeidet med forvaltningsplaner i de mest utsatte fjordområdene, blant annet Oslofjorden, der behovet for vern, miljøtiltak og forvaltning av ressursene ses i sammenheng.</u> 	
Begrunnelse Det er viktig med et helhetlig forvaltningsperspektiv i tillegg til mulig vern for å bedre miljøkvaliteten på flere fjorder. Dette er arbeid som krever samarbeid på tvers i organisasjonen siden flere lokallag og fylkeslag kan dele samme fjord og det er ikke mye erfaring å bygge på fra tidligere.	
Kommentar Oslofjorden strekker seg over fem fylkeslag i Naturvernforbundet, og organisasjonen har i mange år jobbet med forskjellige problemstillinger, men det har vært lite fokus på forvaltningsplaner i fjorder.	
Landsstyrets innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

Endringsforslag A11	
Satsningsområde 2 Side 4, linje 105	<i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Oslo Sør</i>
Endringsforslag: Legge til nytt kulepunkt etter kulepunktet i linje 105:	
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Etablere tiltak for håndtere forurenset jord i byområdene (kalt byjord) og løsninger med overvann i tilknytning til problemet.</u> 	
Begrunnelse En problemstilling som gjelder flere byområder og hvor det kan være behov for å utveksle erfaringer og kunnskap for å finne løsninger fordi den har hatt lite oppmerksomhet.	
Kommentar Problemstillingen med forurensete masser og utfyllinger er det jobbet en god del med i mange lag i Naturvernforbundet, men lite rettet mot byområder.	
Landsstyrets innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	

Endringsforslag A12	
Satsningsområde 3 Side 4, linje 115-116	<i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Trøndelag</i>

<p>Endringsforslag: Endre første setning i avsittet:</p> <p>Naturvernforbundet vil arbeide for en rask og rettferdig overgang fra klimaskadelig energi og overforbruk til et moderne og naturvennlig <u>samfunn med lavt forbruk</u> ~~nullutslippssamfunn~~.</p>
<p>Begrunnelse Nullutslippssamfunn er eit særst udefinert begrep. Nullutslippsbil blir bruka om el-bil sjøl om den sliter både asfalt og dekk. Begge deler forurensar og har med seg fossile råvarer. Sjøl i Tyskland og USA kan el-bilar bli marknadsført som NULLutslippsbilar trass i at store mengder av elektrisiteten kjem frå kolkraft.</p>
<p>Kommentar Gjelder den innledende teksten til kapittelet.</p>
<p>Landsstyrets innstilling: Forkastes</p>
<p>Landsmøtets vedtak:</p>

<p>Endringsforslag A13</p>	
<p>Satsningsområde 3 Side 5, linje 157</p>	<p><i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Oslo Sør</i></p>
<p>Endringsforslag: Legge til nytt kulepunkt etter kulepunktet i linje 155-157:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Jobbe for digitale løsnings for FN klimaforhandlinger som gir mulighet for bred og demokratisk deltagelse dersom fysiske møter ikke lar seg gjennomføre.</u> 	
<p>Begrunnelse Ikke begrunnet.</p>	
<p>Kommentar Gjennom Friends of the Earth International og Forum for miljø og utvikling har Naturvernforbundet samarbeid for å sikre sivilsamfunn og organisasjoner fra sør sin deltagelse på FNs klimaforhandlinger, både om det er digitale og om det er fysiske møter.</p>	
<p>Landsstyrets innstilling: Forkastes</p>	
<p>Landsmøtets vedtak:</p>	

Endringsforslag A14	
Nytt satsningsområde	<i>Forslagsstiller: Naturvernforbundet i Rana og omegn</i>
<p>Endringsforslag: Legge til et nytt satsningsområde i arbeidsprogrammet:</p> <p>Satsningsområde – Skogen</p> <p>Naturvernforbundet skal jobbe for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Et bærekraftig skogbruk i henhold til anerkjente bærekraftsprinsipper • Et forvaltningsregime som tar inn Malawiprinsippene om økosystembasert forvaltning for skog og er underlagt KLD (i praksis en sammenslåing av Ldir sin utmarksforvaltning/skogavd med Mdir) • En ny skoglov som tar tilbake statlig kontroll over miljøstandard • Et statlig kontrollorgan som følger opp skogbruket • At skogvernet må opp på et betydelig høyere nivå enn Stortingets vedtatte 10% • At det fastsettes resultatmål i forvaltninga av norske skoger som leder til en bedring av rødlistestatus til halvparten av arter på rødlista knytta til skogsmiljøet innen 2030 	
<p>Begrunnelse</p> <p>Konfliktlinjen i norsk skogbruk går mellom dem som i praksis ønsker en økosystembasert forvaltning av skogen, og dem som ønsker et bestandsskogbruk hvor skogen først og fremst er en gran-åker. Trenden er negativ for biomangfoldet knytta til skogene våre. Vi mener at Naturvernforbundet må fremme krav om økosystembasert forvaltning av norske skoger. Norske myndigheter viser prinsipiell støtte til Malawi-prinsippene og økosystembasert forvaltning. Nå er det på tide med praktisk implementering. Økosystembasert forvaltning av skogen betyr ikke at vi skal slutte å hugge skog, men at skogsdrifta skal være bærekraftig for folk, natur og klima. En lengre og mer utfyllende begrunnelse kan fås ved å kontakte lokallaget på: rana@naturvernforbundet.no</p>	
<p>Kommentar</p> <p>Det oppleves som et sterkt ønske fra flere lokal- og fylkeslag at Naturvernforbundet skal jobbe mer med skog og bærekraftig skogforvaltning. Forslaget handler i stor grad om hvilken type skogforvaltning Naturvernforbundet vil ha, men sier lite om hvordan organisasjonen bør jobbe for å oppnå det.</p>	
Landsstyrets innstilling: Forkastes	
Landsmøtets vedtak:	